

ki pysyy

koska minulla kyllä akvarelleja riittää, myös Suomen akvarellitaiteen yhdistyksen sihteerinä toimiva Tyrväinen sanoo. Tyrväisen teoksissa näkyvät suomalaiset metsä- ja järvimaisemat ja ne tuntuvat iskevän taiteen ystäviin. Virpi & Orbista kerrotaan, että Tyrväisen töitä on ostettu jo oikeastaan yllätysvauhtia. Tyrväisen juuret ovatkin Kuhmalahdelta ja se näkyy akvarelleissa.

Tyrväisellä on muutenkin Vuolijoella paljon tapahtumia heinäkuun aikana. Perjantaina 18.7 vietettiin pirtissä seuroja vanhaan tapaan. Tyrväinen kertoi toivovansa seurojen toimivan pirtin esittelytilaisuutena kyläläisille ja seuroihin tulikin 50 vierasta. Tyrväinen haaveilee myös myöhemmästä toiminnasta pirtissä, muttei tee hätköityjä päätöksiä.

– Olen ajatellut, että nyt istuskelen ja katselen rauhassa. Tämä pirtti on kestänyt näin pitkään paikallaan, ettei minulla ole kiire minnekään. Olen miettinyt jonkinlaista opettavaa toimintaa koululaisille. Esimerkiksi joulun aikaan voitaisiin koristella kuusta kuunnellen tarinoita paikan historiasta himmeleiden roikkuessa katosta,

Tyrväinen kuvailee.

– Vaikka kotiseutumuseoita täällä onkin, niin tässä olisi aito talo, josta nähtäisiin miten aiemmin on asuttu.

Tyrväinen on pyrkinyt dokumentoimaan pirtin aikaisempaa ulkonäköä, ennen kuin on itse tehnyt muutoksia. Nuoresta lähtien Kyörin pirtin vieressä asuvalta **Pentti Kyöriseltä** Tyrväinen on kuullut talonväen elämästä.

– Kansatietelijänä pidän tärkeänä sitä, että ihmiset tietävät mitä on ollut ja miten on eletty, sanoo Tyrväinen.

Tyrväisellä kuitenkin on tällä hetkellä kädet täynnä tekemistä, sillä keskiviikkona 23.7 puolestaan hän pitää viereisessä Virpi & Orbissa luennon Eino Leinosta ja tämän kuvataiteilijaystävistä. Eikä pirtissäkään ehdi lepäämään. Tuvan ja salin uunit tarkistetaan, hiirenpesät puhdistetaan pois, kasvimaata laitetaan, ikkunat pestään, oja pitää aukaista, sammaleet poistaa katolta.. Mutta ei Tyrväistä hirvitä työn määrä.

SHL SENNI LUTTINEN

Kysy Tuomolta kasveista

Kysy Tuomolta kasveista -palstalla kasviharrastaja ja Luopioisten kasviston ylläpitäjä Tuomo Kuitunen vastaa lukijoiden kasveja koskeviin kysymyksiin. Kysymyksiä voi lähettää osoitteeseen info@luopioistenkasvisto.fi.

Kukattomia kasveja on vaikea määrittää

Lukija kysyy: Mitä kukkapenkissä olevat pitkät vihreät kasvit ovat?

Tuomo vastaa: Kun kasvissa ei vielä ole kukkia, on sen määrittäminen haastavaa. Kerran ystäväni antoi minulle monisteen, jossa oli steriilien heinien (heinien, joissa on vasta lehtiä) määrittyskaava. Siitä on ollut apua maastotöissä.

Kasvikartoitusta tehdessä joutuu usein tilanteeseen, ettei kasvi vielä kuki ja kuitenkin sen nimi pitäisi saada selville. Monet kerrat olen pitkään kyykkinnyt pelloimpiareilla ja ihmetellyt. Kysyjän kuvan ääressä päässä välähteli monikin kasvi, mutta vasta lisäkuvan ja ystäväkierroksen kautta asia ratkesi. Kuvassa on vaalea-amerikanhorsma.

Amerikanhorsmat levisivät maahamme 1900-luvun alkupuolella, mutta ovat vakiintuneet vasta viime vuosikymmeninä. Perinteisesti niitä on nimetty kaksi lajia: punakukkainen

amerikanhorsma ja valkokukkainen vaalea-amerikanhorsma. Kasvit saapuivat Amerikasta rikkakasveina ja vakiintuivat vähitellen ojiin, pientareille, puutarhoihin ja hylätyille pelloille. Nykyään niitä tavataan yleisinä Etelä- ja Keski-Suomesta, satunnaisena pohjoisempaan.

Nopeasti katsottuna amerikanhorsmia ei voisi ajatella tuiki tavallisen maitohorsman sukulaisiksi, mutta niin vain on. Maitohorsma onkin suvussaan kovin erilainen. Se vain sattuu olemaan yleisin ja näyttävin. Täällä Hämeessä yleinen lehtohorsma on jo selvästi näiden tulokkaiden näköinen. Selvänä erona on silloin kukan keskeltä töröttävä luotti. Lehtohorsmalta se on neliliuskainen ja amerikanhorsmilla nuijamainen. Kannattaa siis katsella kukan sisään. Monesti kasvilajien tuntomerkkierot ovat hyvin pieniä, joskus tarvitaan suurennuslasia tai peräti mikroskooppia.

Lukija kysyy: Näin tällaisen kasvin keskellä metsää Pihtisalmen lähietelällä. Mikähän se mahtaa olla?

Tuomo vastaa: Kun edellisessä kysymyksessä oltiin taas kerran muualta tulleen rikkakasvin äärellä, on nyt kyseessä meillä alkuperäinen täällä kauan elänyt kasvi. Kuvasta on aina vaikea varmuudella sanoa mitään varmaa, mutta tämän kasvin kyllä tuntee. Kyseessä on mustakonna-marja, lievästi myrkyllinen lehtokasvi.

Tätä kasvia on minulta usein kysytty, koska se on lehtometsässä selvästi muista erottuva ja eksoottisen näköinen. Konnanmarjat kuuluvat leinikkikasveihin ja ovat levinneet koko maahan: musta Etelä- ja Keski-Suomeen, punainen Pohjois-Suomeen. Rajapinnassa Kainuussa ja Kuusamossa ne risteytyvät keskenään, ovat siis lähilajeja.

Mustakonna-marja on noin puoli metriä korkea ruohovartinen kukkakasvi. Alkukesästä se kukkii kermanvärisin kukkatertuin ja loppukesästä siihen kehittyvät mustat marjat. Ne ovat lievästi myrkyllisiä, kuten monen muunkin lehtokasvin marjat. Kasvi kasvaa vain parhaissa lehdöissä ja sen löytäminen on aina iloinen asia.

Hämeessä se on suhteellisen yleinen, koska lehtojakin on paljon. Varjokasvina se ei kestä avohakkuita, vaan katoaa. Monivuotisena kasvina sen juurakko saattaa selvitä aukkoajan yli ja jossain vaiheessa se taas ilmaantuu entiselle kasvupaikalleen. Sen seurasta voi löytää nasiän, lehto-orvokin, imikän ja linnunherneen, jotka kaikki ovat hienoja lehtokasveja.

Lehdoissa kasvavan konnanmarjan marjat ovat myrkyllisiä. Lehtien perusteella sen voi sotkea putkikasveihin tai leinikkeihin.

Kuva: Tuomo Kuitunen

